

แนวทางการพัฒนาศักยภาพการจัดการที่ดี ของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดกาฬสินธุ์

The Development of Good Management Practices of the Community Enterprises in Kalasin Province

สุกัญญา ดวงอุปมา^{1/}
Sukanya Duanguppama^{1/}

Abstract: The purpose of this research was to study the methods of developing good management practices of the community enterprises in Kalasin province through the use of qualitative research and participatory action research (PAR). The participants in this study were community enterprises in Kalasin province selected by using purposive sampling method. Data collection was done with documentation study and field study from community enterprises in Kalasin province. The results revealed that the community enterprises were successful and their management practices were sustainable. However, there should be the study of weaknesses, strengths, opportunities, and threats together with the problems and potential of community entrepreneurs. The people in community enterprises should be encouraged to participate in community policy making, and to form collaborative network to build up strength. There should also be the community leadership development and the participation of people in community for the sustainable development.

Keywords: Development, management potential

^{1/}ภาควิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ สำนักวิชาศึกษาทั่วไป คณะอุตสาหกรรมบริการ วิทยาลัยดุสิตธานี กรุงเทพฯ 10250

^{1/}Department of Science and Mathematics, General Education Office, Faculty of Hospitality Industry, Dusit Thani Collage, Bangkok 10250, Thailand

บทคัดย่อ: การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพการจัดการที่ดีของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพพร้อมกับกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม มีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ วิสาหกิจชุมชนในจังหวัดกาฬสินธุ์ที่ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง เก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาเอกสารและข้อมูลภาคสนามจากวิสาหกิจชุมชน ผลการวิจัยพบว่า วิสาหกิจชุมชนประสบผลสำเร็จและสามารถยืนหยัดต่อไปได้ จำเป็นจะต้องศึกษาบริบทและสถานการณ์ของวิสาหกิจชุมชน จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส อุปสรรคที่เกิดขึ้นตลอดจนการศึกษาสภาพปัญหาและศักยภาพที่แท้จริงของวิสาหกิจชุมชน โดยให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเครือข่ายอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อสร้างความเข้มแข็งตลอดจนการพัฒนาก้าวหน้าและการมีส่วนร่วมของของในชุมชนท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: การพัฒนาศักยภาพ การจัดการที่ดี

คำนำ

เนื่องด้วยปัจจุบันการจัดการวิสาหกิจชุมชนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ทั้งในด้านผลิตภัณฑ์และการบริการที่ตอบสนองความพึงพอใจของลูกค้ารวมถึงการควบคุมคุณภาพของสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ ซึ่งวิสาหกิจชุมชนจะต้องปรับปรุงและพัฒนาการจัดการวิสาหกิจชุมชนเพื่อให้องค์กรบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้องค์กรประสบความสำเร็จ ก็คือ "การจัดการที่ดี" ผลิตภัณฑ์ที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้า เพื่อสร้างความพึงพอใจให้แก่ลูกค้า (คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน, 2548) วิสาหกิจชุมชนใดก็ตามหากสามารถผลิตสินค้า ที่มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของลูกค้า และมีความมุ่งมั่นที่พัฒนาคุณภาพเหนือความคาดหวังของลูกค้าได้ วิสาหกิจชุมชนนั้นย่อมประสบความสำเร็จในการเพิ่มส่วนแบ่งการตลาด และมีผลกำไรสูงสุด ทุกวิสาหกิจชุมชน ไม่ว่าจะเป็นขนาดประเภท หรือสถานที่ตั้งที่แตกต่างกัน จำเป็นต้องมีการจัดการที่ดี ซึ่งการจัดการที่ดีเป็นจุดเริ่มต้นของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนเพื่อตอบสนองต่อความสำเร็จและยั่งยืนของ (สำนักงานเกษตรจังหวัดกาฬสินธุ์, 2556) โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิสาหกิจชุมชนในยุคปัจจุบันซึ่งต้องเผชิญกับปัจจัยแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี ซึ่งทำให้วิสาหกิจชุมชนต้องมี

แนวทางในการจัดการที่ทันสมัยเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลง เพื่อนำพาวิสาหกิจชุมชนสู่ความสำเร็จและยั่งยืนต่อไป (สำนักงานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2554)

จังหวัดกาฬสินธุ์ มีการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนเพื่อเป็นการสร้างฐานความมั่นคงทางด้านรายได้ให้กับครัวเรือน ชุมชนและสังคม (คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน, 2548) และเป็นส่วนหนึ่งในการสามารถสร้างรายได้ให้กับประชาชนในจังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า วิสาหกิจชุมชนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน สังคม จากความเป็นมา และความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา การพัฒนาศักยภาพการจัดการที่ดีของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการที่ดีของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดกาฬสินธุ์ให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

อุปกรณ์และวิธีการ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาศักยภาพการจัดการที่ดีของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดกาฬสินธุ์ครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจาก ผู้นำกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 30 คน ด้วยวิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) (บุญชม, 2543) ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ การ

สังเกต การสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้เทคนิค SWOT จัดเวทีเปลี่ยนเรียนรู้และประเมินผลแบบมีส่วนร่วม การเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นการลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเอกสารที่เกี่ยวข้องและการสำรวจสภาพทั่วไปของวิสาหกิจชุมชนในแต่ละแห่ง พร้อมทั้งการเสวนากลุ่ม วิสาหกิจชุมชนแต่ละกลุ่ม และดำเนินการจัดประชุม แลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อหาแนวทางการจัดการวิสาหกิจชุมชนอย่างมีส่วนร่วม และดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการตรวจสอบข้อมูลอย่างมีส่วนร่วมจำแนกข้อมูลตามประเด็นที่ศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลร่วมกันระหว่างผู้วิจัย และสมาชิกผู้นำกลุ่มวิสาหกิจ เพื่อหาข้อสรุปแนวทางการพัฒนาศักยภาพการจัดการที่ดีต่อไป

ขั้นตอนการหาแนวทางการพัฒนาศักยภาพการจัดการที่ดี

งานวิจัยครั้งนี้มีลักษณะการวิจัยเชิงคุณภาพ รวมทั้งมีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) ระหว่างนักวิจัย สมาชิก และผู้นำสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยสามารถสรุปขั้นตอนกระบวนการในการศึกษาวิจัย ดังนี้ (ภาพที่ 1)

1. วางแผนเตรียมความพร้อมในการดำเนินการวิจัย มีการประชุมทีมงานวิจัยและผู้ร่วมงานวิจัย ติดต่อประสานงานกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดกาฬสินธุ์

2. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับวิสาหกิจชุมชน การทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับวิสาหกิจชุมชนทำการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล เพื่อเตรียมข้อมูลในการนำไปวิเคราะห์ต่อไป

3. วิเคราะห์ลักษณะและสถานการณ์วิสาหกิจชุมชน วิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาและดำเนินการวิเคราะห์ถึงสถานการณ์ในการจัดการวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดกาฬสินธุ์ พร้อมทั้งเตรียมข้อมูลเพื่อทวนสอบความถูกต้องกับข้อมูลที่จะดำเนินการลงพื้นที่สำรวจข้อมูล

4. การสำรวจ สังเกต สัมภาษณ์ โดยการลงพื้นที่วิสาหกิจชุมชนที่มีวิจัยดำเนินการสำรวจ สังเกต สัมภาษณ์ ผู้นำกลุ่มและสมาชิก โดยครอบคลุมการจัดการโดยรวมของวิสาหกิจชุมชน

5. ประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อหาแนวทางส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชนอย่างมีส่วนร่วม ซึ่งมีการแบ่งกลุ่มย่อยในการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ให้ดำเนินการสรุปข้อคิดเห็น จุดเด่น จุดด้อย โอกาส และอุปสรรค ในการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อหาแนวทางพัฒนาศักยภาพการจัดการที่ดีร่วมกัน

6. สรุปแนวทางการพัฒนาศักยภาพการจัดการที่ดีของวิสาหกิจชุมชน ตลอดจนข้อเสนอแนะเพื่อหาแนวทางแก้ไขและพัฒนาเพื่อให้เกิดการจัดการอย่างยั่งยืนต่อไป

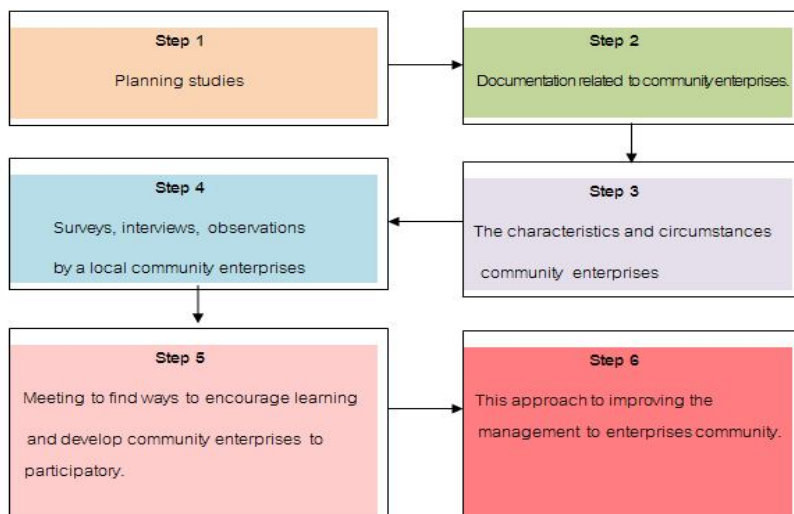

Figure 1 Steps taken to find ways to develop good management

Figure 2 SWOT analysis community enterprise

Figure 3 Knowledge sharing among enterprises in the analysis of SWOT

ผลการศึกษา

การดำเนินการถ่ายถอดองค์ความรู้การพัฒนาศักยภาพการจัดการที่ดีของวิสาหกิจชุมชนสามารถสรุปออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 บริบทและสถานการณ์ของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดกาฬสินธุ์ ตอนที่ 2 แนวทางการพัฒนาศักยภาพการจัดการที่ดีของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดกาฬสินธุ์

ตอนที่ 1 บริบทและสถานการณ์ของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดกาฬสินธุ์

จังหวัดกาฬสินธุ์ได้รับการยกฐานะตั้งแต่ปี พ.ศ. 2490 ตั้งอยู่ที่ทิศตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ห่างจากกรุงเทพมหานคร ประมาณ 519 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 6,946.75 ตารางกิโลเมตร หรือ 4.4 ล้านไร่ ลักษณะภูมิประเทศเป็นบริเวณเทือกเขาสลับซับซ้อน สลับป่าโปร่ง มีพื้นที่เป็นลักษณะทุ่งราบและทุ่งราบต่ำ

ภูมิอากาศร้อนจัดในฤดูร้อน และหนาวในฤดูหนาว มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยประมาณ 1,457.9 มิลลิเมตรต่อปี ลักษณะดินร่วมปนทราย มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ เนื่องจากการใช้สารเคมีในการทำการเกษตรทำให้มีผลกระทบต่อความอุดมสมบูรณ์ของดิน และมีปัญหาการพังทลายของหน้าดินสูง และพื้นที่บางส่วนเป็นดินเค็ม มีแหล่งน้ำเพื่อใช้ทางการเกษตรที่สำคัญ เช่น แม่น้ำปาว แม่น้ำชี แม่น้ำพาน ตลอดจนหนองน้ำ บึง และลำห้วยต่าง ๆ มีพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมดประมาณ 2.9 ล้านไร่ พืชทางการเกษตร ได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง อ้อย ยางพาราและมีการเลี้ยงสัตว์ เช่น โค กระบือ เป็ด ไก่ ฯลฯ ด้านการค้า มีธุรกิจการค้าที่ดำเนินการจำหน่ายสินค้าทั้งอุปโภคและบริโภค ด้านการท่องเที่ยวมีแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีและแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เช่น พิพิธภัณฑ์สิรินธร (ไดโนเสาร์สัตว์โลกล้านปี) หมู่บ้าน

วัฒนธรรมไทยบ้านโคกโก่ง และกลุ่มท่อผ้าไหมแพรวา บ้านโพน เป็นต้น

วิสาหกิจชุมชนในจังหวัดกาฬสินธุ์เป็นการประกอบกิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตภัณฑของใช้อุปโภคและบริโภค ที่ดำเนินการโดยกลุ่มบุคคลที่มีความผูกพันมีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการขึ้นโดยมุ่งที่วัตถุประสงค์และเป้าหมายร่วมกัน เพื่อเป็นการสร้างรายได้ให้กับครอบครัว ชุมชนโดยมีพื้นฐานจากการมีวัตถุดิบในท้องถิ่น ซึ่งมีกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อาทิเช่น กลุ่มผู้ผลิตข้าวหอมมะลิปลอดสารพิษ กลุ่มแปรรูปสมุนไพรกลุ่มปลาข้าวของกลุ่มผู้ผลิตปุ๋ยหมักอินทรีย์ (ชีวภาพ) เป็นต้น ลักษณะการจัดการกลุ่มนั้นเป็นการจัดการในรูปแบบเครือข่ายผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่เป็นลักษณะของผลิตภัณฑ์ที่ไม่มีความแตกต่างหรือมีเอกลักษณ์เฉพาะด้าน และไม่มีการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ของกลุ่มให้มีความโดดเด่นและน่าประทับใจ ตลอดจนการเลือกวัตถุดิบที่ไม่มีความเสี่ยงในการดำเนินการผลิตทำให้ผลิตภัณฑ์ไม่ได้มาตรฐานขาดการจัดการที่ดีขาดการดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วม ส่งผลให้เกิดปัญหาและผลกระทบต่อกลุ่มวิสาหกิจชุมชนนอกจากนี้วิสาหกิจชุมชนในจังหวัดกาฬสินธุ์ยังจะต้องให้ความสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชน สร้างรากฐานที่มั่นคงให้กับชุมชน

ตอนที่ 2 แนวทางการพัฒนาศักยภาพการจัดการที่ดีของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดกาฬสินธุ์

การพัฒนาศักยภาพการจัดการที่ดีของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดกาฬสินธุ์ สู่กระบวนการบริหารจัดการที่มีคุณภาพมีประสิทธิภาพของวิสาหกิจชุมชนพบว่าแนวทางการพัฒนาศักยภาพการจัดการที่ดีของวิสาหกิจชุมชนที่แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ 1) การพัฒนาภาวะผู้นำและการมีส่วนร่วมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน 2) การพัฒนาการจัดการที่ดีวิสาหกิจชุมชน 3) การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน รายละเอียดนำเสนอตามลำดับดังนี้

1) การพัฒนาภาวะความเป็นผู้นำและการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

ภาวะผู้นำเป็นเรื่องที่สำคัญในการดำเนินการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ผลของการแสดงความคิดเห็นอย่างมีส่วนร่วมของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน แบ่งออกเป็น 2

ด้าน 1) ด้านภาวะผู้นำกับการทำงานเป็นทีม มีการประสานงานระหว่างหัวหน้ากลุ่มและสมาชิกในกลุ่มในการขับเคลื่อนกลุ่ม ร่วมกันปรึกษา แก้ไข ปัญหาอย่างมีส่วนร่วมและ 2) ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ มีการแบ่งหน้าที่ชัดเจนและให้ความสำคัญกับหน้าที่ของตนเองมีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเอง ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วม

2) การพัฒนาการจัดการที่ดีของวิสาหกิจชุมชน เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

การพัฒนาด้านการจัดการที่ดี สภาพปัจจุบันและปัญหาอุปสรรคของวิสาหกิจ (SWOT) และนำจุดอ่อนมาแก้ปัญหา ทำเป็นเรื่องเร่งด่วนที่ครอบคลุมระบบการจัดการของวิสาหกิจชุมชน มุ่งสู่คุณภาพการจัดการที่ดีของวิสาหกิจชุมชน ซึ่งจากการวิเคราะห์แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันสามารถสรุปออกเป็น 5 ด้าน

1) ด้านวางแผน วิสาหกิจชุมชนควรมีการเตรียมการวางแผนถึงกระบวนการผลิตสินค้าหรือการแปรรูปผลิตภัณฑ์ มีการศึกษาความต้องการของตลาด ด้านวัตถุดิบที่มีคุณภาพผ่านกระบวนการผลิตที่ได้มาตรฐานและรวมถึงแผนการจัดการกลุ่มหรือวิสาหกิจชุมชน 2) ด้านการจัดองค์การ วิสาหกิจชุมชนควรมีระบบโครงสร้างการจัดการที่เป็นระบบ มีการทำงานตามตำแหน่งหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้เต็มตามศักยภาพโดยมุ่งที่วัตถุประสงค์และเป้าหมายของกลุ่ม เช่น มีผู้นำ มีผู้ดำเนินงานฝ่ายต่าง ๆ ทุกคนในกลุ่ม มีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเองอย่างเต็มตามศักยภาพ 3) ด้านการจัดทำรายงาน วิสาหกิจชุมชนควรมีการดำเนินการจัดทำบัญชีควบคุมรายรับและรายจ่าย ตลอดจนรายละเอียดในการดำเนินการต่าง ๆ ในรอบปี เพื่อให้เกิดความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ทั้งสมาชิกและบุคคลทั่วไป 4) การควบคุมวิสาหกิจจะต้องดำเนินการควบคุมการจัดการ ทั้งด้านการเงินและด้านกำลังการผลิตการแปรรูปผลิตภัณฑ์ให้ตรงกับความต้องการของตลาด และ 5) ด้านการพัฒนาและแปรรูปผลิตภัณฑ์ มุ่งส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพและมาตรฐานมุ่งเน้นการแปรรูปผลิตภัณฑ์ที่แตกต่างจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอื่น ๆ

3) การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน การพัฒนาศักยภาพสามารถดำเนินการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนให้ดีขึ้น ให้มีความยั่งยืนและดำเนินกิจการต่อไปได้ โดยการจัดการที่ดี วิสาหกิจชุมชนจะต้องมีการคัดเลือกวัตถุดิบที่มีคุณภาพมาสู่กระบวนการผลิต ดำเนินการผลิตอย่างมีหลักการตอบสนองความต้องการของลูกค้า มีโครงสร้างการจัดการกลุ่มวิสาหกิจที่ดี มีการจัดการด้านการเงินที่ดี การควบคุมกระบวนการจัดการที่ดีสามารถตรวจสอบได้ และสร้างความน่าเชื่อถือต่อสมาชิกในกลุ่มและบุคคลภายนอก มีการออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์ การบรรจุหีบห่อและการพัฒนาการแปรรูปผลิตภัณฑ์ สนองความต้องการของลูกค้าต่อไป

อภิปรายผล

ปัจจุบันการจัดการวิสาหกิจชุมชนเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องมีกลยุทธ์การบริหารจัดการที่ชัดเจนในการจัดการวิสาหกิจชุมชนเป็นแนวคิดที่เกิดจากชุมชน ที่ต้องการรวมกลุ่มเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการดำเนินกิจการต่าง ๆ ที่มีลักษณะเป็นการจัดการธุรกิจของชุมชน และเพื่อสร้างรากฐานความมั่นคงให้กับสมาชิกและคนในชุมชน สร้างภูมิคุ้มกันให้กับกลุ่มและคนในชุมชน ฉะนั้นการจัดการวิสาหกิจชุมชนที่ดีเป็นการพัฒนาศักยภาพเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับแนวคิดของ ทศพร (2556) การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศให้เกิดผลสัมฤทธิ์ และเกิดความยั่งยืนนั้นควรเริ่มจากการพัฒนาตั้งแต่ระดับฐานราก โดยการเสริมสร้างความเป็นเครือข่าย ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ในการนำเอาองค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมจากงานวิจัยที่มีอยู่ไปสู่การใช้งานจริง

วิสาหกิจชุมชนเตรียมการวางแผนกระบวนการผลิตสินค้าหรือการแปรรูปผลิตภัณฑ์ โดยการศึกษาความต้องการของลูกค้า วัตถุดิบมีคุณภาพผ่านกระบวนการผลิตที่ได้มาตรฐาน และรวมถึงแผนการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน มีระบบโครงสร้างการจัดการที่เป็นระบบ การทำงานตามตำแหน่งหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้เต็มตามศักยภาพ โดยมุ่งที่วัตถุประสงค์และเป้าหมายผลประโยชน์สูงสุดของ

กลุ่มการดำเนินการจัดทำบัญชีควบคุมรายรับและรายจ่ายตลอดจนรายละเอียดในการดำเนินการต่าง ๆ ในรอบปี เพื่อให้เกิดความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบพัฒนาและแปรรูปผลิตภัณฑ์ มุ่งส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพและมาตรฐานสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมศักดิ์ (2549) พบว่าการจัดการวิสาหกิจชุมชนแบบครบวงจร ในมิติชุมชนตามความสนใจหรือกลุ่มอาชีพ ประเด็นสำคัญ คือ การรวมกลุ่มและการจัดการกลุ่ม การผลิตและการแปรรูป การตลาดและการเงินการบัญชี และในมิติชุมชนกลุ่มอาชีพจะมีกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับแผนแม่บทชุมชน และองค์การการเงินชุมชน รวมทั้งการมองมิติการพัฒนาชุมชนแบบองค์รวม และการจัดการความรู้ การพัฒนาภาวะความเป็นผู้นำและการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้นำสามารถทำงานเป็นทีม มีการประสานงานกับสมาชิกในกลุ่ม ร่วมกันปรึกษา แก้ไข ปัญหาอย่างมีส่วนร่วม มีความรับผิดชอบในหน้าที่ ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วมการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืนจะต้องมีการคัดเลือกวัตถุดิบที่มีคุณภาพมาสู่กระบวนการผลิต ดำเนินการผลิตอย่างมีหลักการตอบสนองความต้องการของลูกค้า มีโครงสร้างการจัดการกลุ่มที่ดี สามารถตรวจสอบได้และสร้างความน่าเชื่อถือต่อสมาชิกและบุคคลภายนอกสอดคล้องกับงานวิจัยของอัจฉรา (2549) พบว่าวิสาหกิจชุมชนต้องมีการวิเคราะห์สถานการณ์ทางการตลาด โดยวิเคราะห์หาโอกาสทางการตลาด จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคเพื่อหาศักยภาพ และควรต้องทำการวิจัยและการเลือกตลาดที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาด และสอดคล้องกับแนวคิดของจิตจำนงค์ (2532) รายงานว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนา และลดความซ้ำซ้อนในการทำงาน พัฒนาระบบข้อมูลและเสริมสร้างขีดความสามารถในการวางแผนและวิเคราะห์ควบคู่กับการกระจายภารกิจ สร้างเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของวิสาหกิจชุมชน เพื่อวางรากฐานระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เข้มแข็ง อันจะนำไปสู่การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชนและเป็นการวางรากฐานการพัฒนาที่ยั่งยืนของสังคมไทย

สรุป

การพัฒนาศักยภาพการจัดการที่ดีของวิสาหกิจชุมชนเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนให้ประสบความสำเร็จและสามารถยืนหยัดต่อไปได้นั้นจำเป็นต้องศึกษาบริบทและสถานการณ์ของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดกาฬสินธุ์ในเรื่องของจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส อุปสรรคที่เกิดขึ้นของวิสาหกิจชุมชนตลอดจนการศึกษาแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของวิสาหกิจชุมชน และให้วิสาหกิจชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย การสนับสนุนงบประมาณหรือทรัพยากรอื่น ๆ ดำเนินการให้ตรงกับความต้องการและความจำเป็นที่แท้จริงของแต่ละวิสาหกิจชุมชนอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมให้มีการรวมวิสาหกิจชุมชนเป็นกลุ่มหรือเป็นเครือข่ายอย่างชัดเจน เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่กลุ่มซึ่งมีการ ส่งเสริมรูปแบบการจัดการบนสมรรถนะของกลุ่ม โดยเน้นกระบวนการพัฒนาจากการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมให้มีการจัดการที่ดีตลอดจนการพัฒนาภาวะผู้นำและการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยในครั้งนี้จะสำเร็จบรรลุล่วงวัตถุประสงค์โดยการสนับสนุนจาก มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน ที่ได้ให้การสนับสนุนงบประมาณในการศึกษาวิจัย ขอขอบพระคุณ คณะเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตกาฬสินธุ์ ที่ได้ให้การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการศึกษาวิจัยอำนวยความสะดวกในการติดต่อประสานงาน และขอขอบพระคุณสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดกาฬสินธุ์ ที่ให้ความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตลอดจนการให้ข้อมูลเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์เกิดคุณค่าประโยชน์สูงสุด

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน. 2548. พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน. (ระบบออนไลน์). แหล่งข้อมูล: <http://www.sceb.doe.go.th/> (20 มีนาคม 2557).
- จิตจำนงค์ กิตติกรติ. 2532. การพัฒนาชุมชน: การมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนาชุมชน. สำนักพิมพ์พัฒนาหลักสูตร, กรุงเทพฯ.
- ทศพร ศิริสัมพันธ์. 2556. ชุมชนเข้มแข็ง สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจยั่งยืน ด้วยงานวิจัย. วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต 1(2): 1-5.
- บุญชม ศรีสะอาด. 2543. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 6. สุวีริยาสาส์น, กรุงเทพฯ.
- สำนักงานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. 2554. รายงานสถานการณ์ SMEs ประจำปี 2556. (ระบบออนไลน์). แหล่งข้อมูล: <http://www.sme.go.th/> (8 มีนาคม 2557).
- สมศักดิ์ ชอบตอง. 2549. การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม การพัฒนาชุดวิทยุวิจัยเพื่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนแบบครบวงจรของจังหวัดสุราษฎร์ธานี. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.). (ระบบออนไลน์). แหล่งข้อมูล: <http://elibrary.trf.or.th/> (5 เมษายน 2557).
- สำนักงานเกษตรจังหวัดกาฬสินธุ์. 2556. ข่าวสารวิสาหกิจชุมชน. (ระบบออนไลน์). แหล่งข้อมูล: <http://www.kalasin.doe.go.th/> (8 ธันวาคม 2556).
- อัจฉรา หลาวทอง. 2549. การศึกษาแนวทางการจัดการทางการตลาดของวิสาหกิจชุมชนการท่องเที่ยวในเขตอีสานใต้ (สกว.). (ระบบออนไลน์). แหล่งข้อมูล: <http://elibrary.trf.or.th/> (2 มีนาคม 2557).